

14.11.2012

ÖFPL/258/09.00.00/2012

Valtiovarainministeriö

Lausuntopyyntönnä 22.10.2012

Palvelut ja tiedot käytössä – Julkisen hallinnon ICT:n hyödyntämisen strategia 2012–2020

Yleistä

Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Julkisen hallinnon ICT:n hyödyntämisen strategiaehdotukseen.

Julkiseen hallintoon kohdistuu tulevina vuosina merkittäviä tehostamispaineita, joihin vastaamisessa tietojärjestelmien hyödyntämisellä on ajateltu olevan merkittävä rooli. Näiden odotusten lunastaminen edellyttää kuitenkin julkisen hallinnon tietojärjestelmien kehittämiseen aivan uudenlaista otetta. Kehittämisen keskiössä tulee olla asiakaslähtöisyys, yhteentoimivat järjestelmät, avoin tieto sekä nykyistä merkittävästi laajempi yhteistyö niin valtion eri hallinnonalojen kuin kuntienkin kesken. Näin ollen on hyvä, että asiakaslähtöisyys nousee ICT-strategiassa keskeiselle sijalle ja että koko julkishallintoa käsitellään strategiassa yhtenä kokonaisuutena.

Visio (luku 2)

Strategiaehdotukseen sisältyvässä visiossa ”Palvelut ja tiedot käytössä” painottuvat asiakaslähtöisyys, tietojen saatavuus, hallinnonrajat ylittävä yhteistyö sekä osaamisen kehittäminen. Nämä painopisteet ovat tärkeitä pyrittäessä parantamaan julkisen hallinnon tietojärjestelmäkehittämisen laatua ja kustannus-tehokkuutta.

Sen sijaan visiossa ja sen perustelutekstissä ei kiinnitetä juurikaan huomiota julkisen hallinnon toimintaprosessien kehittämiseen tietojärjestelmäkehittämisen yhteydessä. Kuitenkin toimintaprosessien kehittäminen on usein edellytys sille, että työn tuottavuus nousee tietojärjestelmäinvestoinnin seurauksena.

Linjausalueet (luku 3)

Strategiaehdotuksessa esitetyt linjausalueet ovat otsikkotasolla hyvät ja kattavat. Sisällössä painottuu kuitenkin suurten valtionhallinnon organisaatioiden näkökulma eivätkä kuntasektorin keskeiset ongelmat tule esiin riittävän selvästi.

Esimerkiksi luvussa 3.3 linjataan, että jokaisella julkisen sektorin organisaatiolla tulee olla kyvykyys ymmärtää samanaikaisesti toiminnan tarpeet ja kehittämissuunta sekä tietotekniikan mahdollisuudet. Tämä on hieno tavoite, mutta samalla melkoista utopiaa. Tosiasiassa yksi keskeisimmistä ICT:n hyödyntämisen ongelmista julkisella sektorilla on se, ettei läheskään kaikilla organisaatioilla ole eikä tiukan taloustilanteen takia lähiaikoina tule olemaan osaamista, jolla varmistetaan tietojärjestelmien avulla saavutettavissa olevien tuottavuushyötyjen toteutuminen. Tämä ongelma tulee tunnustaa ja sen seurausten lievittämiseen tulee kiinnittää riittävästi huomiota.

Eryteisesti pienemmissä organisaatioissa ja kunnissa kamppaillaan yhä edelleen perinteisten tietojärjestelmien hankintaan, kehittämisprojektin läpiviemiseen ja toimintaprosessien kehittämiseen liittyvien perusongelmien kanssa. Esimerkiksi toiminta- ja palveluprosessien kehittäminen jää yhä edelleen tietojärjestelmähankintojen yhteydessä puutteelliseksi tai toimintaa kehitetään yksinomaan hankittavan tietojärjestelmän ehdoilla.

Näiden perusongelmien takia tietojärjestelmäprojektit yhä edelleen epäonnistuvat liian usein eivätkä investoinnit johda tuottavuuden paranemiseen. Mikäli näitä ongelmia ei onnistuta lähivuosina ratkaisemaan, ei uusien tietojärjestelmien käyttöönotosta ole edelleenkään odotettavissa merkittäviä tuottavuushyötyjä.

Toimenpiteet (luku 5)

On hyvä, että toimenpiteissä näkyy pyrkimys osaamisen tason nostamiseen. Tämän lisäksi on kuitenkin panostettava riittävästi toimenpiteisiin, joilla osaamisen puutteita voidaan kompensoida. Tarvitaan selkeitä toiminta- ja palvelumalleja, helposti ja kustannustehokkaasti käyttöönotettavia palveluja, yhteishankintoja sekä riittävää neuvontaa niin tietojärjestelmän hankintavaiheessa kuin sen kehittämisprosessin aikana.

On hyvä, että julkisen hallinnon yhteispalvelupisteiden tarpeet huomioidaan toimenpiteissä.

Toimeenpano

Nykyisessä julkishallinnon hajanaisessa kentässä ICT-strategian toteuttaminen tulee olemaan haasteellista. Niukat taloudelliset resurssit ja lukemattomat yhteentoimimattomat järjestelmät heikentävät julkisen hallinnon tietojärjestelmien kokonaisvaltaisen uudistamisen lähtökohtia.

Strategian toimeenpanossa tulee kiinnittää huomiota erityisesti kuntakentän sitouttamiseen. Kunta- ja palvelurakenteen muutokset vaativat merkittäviä panostuksia tietojärjestelmien uudistamiseen ja yhteensovittamiseen ja on tärkeää, että muutostilanne hyödynnetään ICT-strategian toimeenpanossa.

Lähivuosina ICT-strategian toimeenpanoon onkin ohjattava riittävästi resursseja. Erityisesti kuntien ohjaukseen ja neuvontaan tulee kiinnittää huomiota.

Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto

Olav Jern
maakuntajohtaja

Irina Nori
kehittämissuunnittelija